

Алла Миколаївна ІВАНОВСЬКА

д.ю.н., доцент, професор кафедри, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8608-5030>
e-mail: ivanovskaalla@gmail.com

Олена Олександрівна ГАЛУС

к.ю.н., доцент, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5474-3323>
e-mail: elenhalus@gmail.com

Ірина Володимирівна РИЖУК

к.ю.н., доцент кафедри, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5916-3774>
e-mail: irina.ryzhuk.vl@gmail.com

ОРГАНІЗАЦІЯ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ СОЦІАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ В ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ЯК ГАРАНТІЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ

У статті наголошено на необхідності надання якісних публічних послуг населенню органами місцевого самоврядування. Метою статті є визначення порядку організації надання адміністративних послуг соціального характеру в територіальній громаді в умовах проведення реформи з децентралізації публічної влади та шляхів його вдосконалення. Проаналізовано законодавчі зміни, що відбулися у порядку організації надання адміністративних послуг соціального характеру. Зроблено висновок з доцільності пришвидшення процесу підключення всіх територіальних громад до ПК «ІС «Соціальна громада» та під'єднання до неї всіх фронт-офісів та бек-офісів шляхом покладення на місцевого голову обов'язку стосовно прийняття відповідних рішень, а також доцільності впровадження співробітництва територіальних громад у сфері надання адміністративних послуг соціального характеру шляхом укладання договорів про створення спільного центру надання адміністративних послуг.

Ключові слова: конституційне право на соціальний захист, адміністративні послуги соціального характеру, децентралізація, орган місцевого самоврядування, договір про співробітництво територіальних громад

ВСТУП

Організація надання адміністративних послуг соціального характеру в територіальній громаді є важливою організаційною гарантією закріпленого у ст. 46 Основного закону конституційного права на соціальний захист, адже являє собою організаційні умови та засоби діяльності органів місцевого самоврядування, що створюють сприятливі умови громадянам для реального та безперешкодного користування правами у сфері соціального захисту. Надання якісних публічних послуг населенню виступає також і однією з головних завдань органів місцевого самоврядування і стало однією із причин запровадження у 2014 р. в нашій державі реформи з децентралізації публічної влади (муніципальної реформи). Концепція проведення цієї реформи передбачає як один з очікуваних її результатів – формування ефективної територіальної системи органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць [1]. На сьогодні Україна знаходиться на етапі реформування органів публічної влади, передачі повноважень від органів виконавчої влади до органів місцевого самоврядування, чому сприяла проведена у 2020 р. територіальна реформа з утворення та ліквідації районів [2]. Укрупнення районів, припинення діяльності райдержадміністрацій ліквідованих

районів потягло за собою низку питань стосовно належного здійснення повноважень структурними підрозділами з питань соціального захисту населення, надання ними адміністративних послуг соціального характеру. Модель організації та здійснення соціальної роботи, що застосовується у нинішній системі соціального захисту, потребує уніфікації та синхронізації з процесом реформування місцевого самоврядування і територіальної організації влади в Україні, а також належного правового забезпечення діяльності об'єднаних територіальних громад [3, с. 235] і для надання населенню адміністративних послуг соціального характеру.

МЕТА статті – визначення порядку організації надання адміністративних послуг соціального характеру у територіальній громаді в умовах проведення реформи з децентралізації публічної влади та шляхів його вдосконалення.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У процесі наукового пошуку використано комплекс філософсько-світоглядних, загальнонаукових та спеціально-наукових методів. Аксиологічний підхід використовувався для з'ясування завдань реформи з децентралізації публічної влади у сфері надання публічних послуг населенню. Метод аналізу та синтезу сприяв аналізу шляхів організації надання адміністра-

тивних послуг соціального характеру. Зі спеціальних наукових методів дослідження у статті застосовувалися системний та структурно-функціональний методи, що використовувалися для встановлення ролі і значення належної організації надання адміністративних послуг соціального характеру в територіальній громаді та шляхів її вдосконалення.

РЕЗУЛЬТАТИ

Однією із причин започаткування муніципальної реформи в Україні стала потреба у покращенні доступу жителів територіальних громад до отримання якісних публічних послуг, зокрема й адміністративних послуг соціального характеру. Після проведення 17 липня 2020 р. Верховною Радою України територіальної реформи із укрупнення районів наявна система організації прийому заяв та документів з питань соціального захисту населення не відповідала меті та завданням децентралізації публічної влади [2].

У зв'язку із цим Постановою Кабінету Міністрів України №1035 від 28.10.2020 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» було визначено механізм взаємодії уповноважених посадових осіб виконавчих органів місцевих рад, посадових осіб центрів надання адміністративних послуг (далі ЦНАП) та органів соціального захисту населення, які безпосередньо приймають рішення про призначення різних видів соціальних допомог [4]. Так, з 1 березня 2021 р. заяви з необхідними документами приймаються посадовими особами виконавчого органу або ЦНАПу виключно з формуванням електронної справи. У зв'язку із проведеними змінами в механізмі надання доступних адміністративних послуг соціального характеру мешканцям територіальної громади за місцем проживання Мінсоцполітики України рекомендувало органам місцевого самоврядування організувати фронт-офіси (у ЦНАП або структурному підрозділі з питань соціального захисту населення, а також у старостинських округах) з відповідним технічним оснащенням та під'єднати робочі місця уповноважених посадових осіб виконавчого органу місцевої ради та ЦНАП до інформаційної системи Мінсоцполітики Програмного комплексу «Інтегрована інформаційна система «Соціальна громада» (далі ПК «ІС «Соціальна громада»).

З питань надання адміністративних послуг соціального характеру на органи місцевого самоврядування покладено низку важливих функцій, зокрема: прийом документів для надання соціальної підтримки громадянам та для прийняття рішень щодо встановлення опіки та піклування над повнолітніми недієздатними та обмежено дієздатними особами; формування та передача документів для опрацювання й прийняття рішень структурним підрозділом з питань соціального захисту населення райдержадміністрації; видача громадянам повідомлень про прийняті рішення з надання соціальної допомоги, посвідчення про встановлення певного статусу особі, направлення особи на реабілітацію, направлення для отримання соціальних послуг тощо; реєстрація повідомлень про порушення прав дитини з подальшим інформуванням відповідних органів; реєстрація звернень та повідомлень про дискримінацію за гендерною ознакою, жорстоке поводження з дітьми або вчинення домашнього наси-

льства тощо.

З метою вдосконалення механізму надання адміністративних послуг соціального характеру мешканцям усіх територіальних громад із застосуванням електронного документообігу Мінсоцполітики України прийнято Наказ № 45 від 22 січня 2020 р. «Про підключення до програмного комплексу «Інтегрована інформаційна система «Соціальна громада» [5]. Наказом Мінсоцполітики України № 79 від 12.02.2021 р. [6] ПК «ІС «Соціальна громада» впроваджено у діяльність посадових осіб виконавчих органів місцевих рад та адміністраторів ЦНАП, які утворені цими місцевими радами. У Методичних рекомендаціях до організації та забезпечення діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей, які затверджені Наказом Мінсоцполітики України 30 грудня 2020 р. № 868, рекомендується під'єднати робочі місця уповноважених посадових осіб виконавчого органу місцевої ради та ЦНАП (адміністраторів ЦНАП, посадових осіб структурного підрозділу з питань соціального захисту, інших уповноважених посадових осіб у старостинських округах) до інформаційної системи Мінсоцполітики ПК «ІС «Соціальна громада» [7].

ПК «ІС «Соціальна громада» являє собою веб-застосунок, який поєднує в єдиному інформаційному просторі фронт-офіс, який здійснює прийом документів від мешканців територіальної громади для надання адміністративної послуги соціального характеру, з бек-офісом, тобто органом соціального захисту населення, який безпосереднього вже приймає рішення про надання адміністративної послуги соціального характеру [8, с. 78]. Підключення до ПК «ІС «Соціальна громада» створило населенню територіальних громад можливість швидкого оформлення документів соціального характеру за місцем проживання або в адміністративному центрі об'єднаної територіальної громади, а не у структурному підрозділі з питань соціального захисту населення райдержадміністрації, що у зв'язку із укрупненням районів стає досить проблематично. За допомогою ПК «ІС «Соціальна громада» можна буде також оперативно простежити стан розгляду заяв після звернення до фронт-офісу. Мінсоцполітики України надало територіальним громадам рекомендації щодо підключення до ПК «ІС «Соціальна громада». Станом на 6 вересня 2021 р. 1429 територіальних громад успішно приєдналися по ПК «ІС «Соціальна громада», а 2 територіальні громади готові до підключення [9].

Реформа з децентралізації публічної влади надала органам місцевого самоврядування можливість самостійно вирішувати питання з надання публічних послуг населенню. Однак не всі територіальні громади взмозі самостійно якісно і доступно організувати надання цих послуг. Виходом із цієї ситуації бачиться об'єднання зусиль декількох територіальних громад шляхом міжмуніципального співробітництва. Ще у 2014 р. прийнято Закон України «Про співробітництво територіальних громад», який визначив організаційно-правові засади співробітництва територіальних громад, принципи, форми, механізми такого співробітництва, його стимулювання, фінансування та контролю [10], зокрема надав можливість такої взаємодії та співпраці і у сфері надання адміністративних

послуг соціального характеру.

Варто погодитися з розробниками Посібника зі співробітництва ОТГ у сфері адміністративних послуг, які стверджують, що співвідносно сфери надання адміністративних послуг соціального характеру варто використовувати три форми співробітництва: делегування повноважень одного органу місцевого самоврядування іншому; створення спільного органу управління; реалізація спільних проектів [11]. На нашу думку, укладення таких договорів про співробітництво територіальних громад надасть можливість створювати спільні ЦНАПи та віддалені робочі місця в територіальних громадах, які не є адміністративними центрами.

ВИСНОВКИ

Отже, із запровадженням в нашій державі реформи

із децентралізації публічної влади відбулися важливі законодавчі зміни у регулюванні порядку організації надання адміністративних послуг соціального характеру. З метою вдосконалення надання адміністративних послуг соціального характеру в територіальних громадах варто: по-перше, пришвидшити процес підключення всіх територіальних громад до ПК «ПС «Соціальна громада» та під'єднати до неї всі фронт-офіси та бек-офіси шляхом покладення на сільського, селищного, міського голову обов'язку із прийняття відповідних рішень; по-друге, подальше впровадження співробітництва територіальних громад у сфері надання адміністративних послуг соціального характеру шляхом укладання договорів про створення спільного ЦНАПу, тощо.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 № 333-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p/>
2. Про утворення та ліквідацію районів: Постанова Верховної Ради України від 17.07.2020 № 807-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-20#Text>
3. Галус О.О. Нормативно-правове забезпечення перерозподілу владних повноважень у сфері соціального захисту населення в умовах муніципальної реформи. Регіональна політика ЄС: концепції, напрямки, значення для України: тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 23 квітня 2021 р.). Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2021. С. 235-238.
4. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2020 № 1035. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1035-2020-p#Text>
5. Про підключення до програмного комплексу «Інтегрована інформаційна система «Соціальна громада»: Наказ Мінсоцполітики України від 22.01.2020 №45. URL: <https://www.msp.gov.ua/documents/5633.html>
6. Про упровадження програмного комплексу «Інтегрована інформаційна система «Соціальна громада»: Наказ Мінсоцполітики України від 12.02.2021 №79. URL: <https://www.msp.gov.ua/documents/5947.html>
7. Деякі питання адміністрування надання місцевими державними адміністраціями і територіальними громадами соціальної підтримки у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей: Наказ Мінсоцполітики України № 868 від 30.12.2020. URL: <https://www.msp.gov.ua/documents/5908.html>
8. Галус О.О. Діджиталізація процесу надання адміністративних послуг соціального характеру у територіальних громадах. Діджиталізація та права людини: збірник тез Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Хмельницький, 30 березня 2021 року). Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2021. С. 77-79.
9. Офіційний веб-сайт Програмного комплексу «Інтегрована інформаційна система «Соціальна громада». URL: <https://socgromada.ioc.gov.ua/>
10. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17.06.2014 № 1508-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text>
11. Посібник зі співробітництва ОТГ у сфері адміністративних послуг. «U-LEAD з Європою». 2020. 70 с. URL: <https://tsnap.ulead.org.ua/wp-content/uploads/2020/07/MMS.pdf>

References

1. On approval of the Concept of reforming local self-government and territorial organization of power in Ukraine: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 01.04.2014 № 333-p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p/> (in Ukrainian).
2. On the formation and liquidation of districts: Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine of 17.07.2020 № 807-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-20#Text> (in Ukrainian).
3. Halus O.O. Regulatory and legal support for the redistribution of power in the field of social protection in the context of municipal reform. EU regional policy: concepts, directions, significance for Ukraine: abstracts of reports of the International scientific-practical conference (Kharkiv, April 23, 2021). Kharkiv: V.N. Karazin Kharkiv National University, 2021. pp. 235-238. (in Ukrainian).
4. On amendments to some resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 28.10.2020 № 1035. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1035-2020-p#Text> (in Ukrainian).
5. On connection to the software complex "Integrated information system" Social Community": Order of the Ministry of Social Policy of Ukraine from 22.01.2020 № 45. URL: <https://www.msp.gov.ua/documents/5633.html> (in Ukrainian).
6. On the implementation of the software complex "Integrated Information System" Social Community ": Order of the Ministry of Social Policy of Ukraine from 12.02.2021 № 79. URL: <https://www.msp.gov.ua/documents/5947.html> (in Ukrainian).
7. Some issues of administration of local state administrations and territorial communities of social support in the areas of social protection and protection of children's rights: Order of the Ministry of Social Policy of Ukraine № 868 dated 30.12.2020. URL: <https://www.msp.gov.ua/documents/5908.html> (in Ukrainian).
8. Halus O.O. Digitalization of the process of providing administrative services of a social nature in territorial communities. Digitalization and human rights: a collection of abstracts of the International scientific-practical Internet conference (Khmelnyskiy, March 30, 2021). Khmelnytskyi: Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law, 2021. pp. 77-79. (in Ukrainian).

9. Official website of the Program Complex "Integrated Information System" Social Community". URL: <https://socgromada.ioc.gov.ua/> (in Ukrainian).

10. On cooperation of territorial communities: Law of Ukraine of June 17, 2014 № 1508-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text> (in Ukrainian).

11. Handbook on OTG cooperation in the field of administrative services. "U-LEAD with Europe". 2020. 70 p. URL: <https://tsnap.ulead.org.ua/wp-content/uploads/2020/07/MMS.pdf> (in Ukrainian).

Alla IVANOVSKA

Doctor of Legal Sciences, Associate Professor, Professor of department, Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8608-5030>
e-mail: ivanovskaalla@gmail.com

Olena HALUS

PhD in Legal Sciences, Associate Professor, Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5474-3323>
e-mail: elenhalus@gmail.com

Iryna RYZHUK

PhD in Legal Sciences, Associate Professor of department, Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5916-3774>
e-mail: irina.ryzhuk.vl@gmail.com

ORGANIZATION OF PROVISION OF ADMINISTRATIVE SERVICES OF SOCIAL CHARACTER IN THE TERRITORIAL COMMUNITY IN THE CONDITIONS OF DECENTRALIZATION AS A GUARANTEE OF CONSTITUTIONAL RIGHT TO SOCIAL PROTECTION

The paper emphasizes the need to provide quality public services to the population by local governments, which is one of the main tasks of the reform of decentralization of public power. The purpose of the paper is to determine the procedure for organizing the provision of administrative services of a social nature in the territorial community in the context of the reform of decentralization of public power and ways to improve it. The legislative changes that took place in the organization of the provision of administrative services of a social nature in the territorial community in the conditions of decentralization are analyzed, namely the mechanism of interaction of authorized officials of executive bodies of local councils, officials of centers of administrative services and social protection bodies on the appointment of various types of social benefits; introduction of a mechanism for providing administrative services of a social nature to residents of all territorial communities with the use of electronic document management. It was emphasized that the conclusion of agreements on cooperation of territorial communities will provide an opportunity to create joint centers for the provision of administrative services and remote workplaces in territorial communities that are not administrative centers. It is concluded that in order to improve the provision of administrative services of a social nature in territorial communities, it is necessary to speed up the process of connecting all territorial communities to the PC "IIS" Social Community "and connect all front and back offices by relying on rural, urban, the mayor of the duty to take appropriate decisions, and it is advisable to further implement the cooperation of territorial communities in the provision of administrative services of a social nature by concluding agreements on the establishment of a joint center for the provision of administrative services.

Keywords: *constitutional right to social protection, administrative services of social character, decentralization, local self-government body, agreement on cooperation of territorial communities*